

8.ÜNİTE

U

TYT Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

1453-1595 Arası Osmanlı Siyasi Faaliyetleri

BEGÜM ÜNLÜ

1453 - 1595 ARASI OSMANLI SİYASİ FAALİYETLERİ

Fatih Sultan Mehmet Dönemi

II. Bayezid Dönemi

Yavuz Sultan Selim Dönemi

FATİH SULTAN MEHMET DÖNEMİ (1451-1481)

İstanbulun Fethi (29 Mayıs 1453)

Nedenleri

- Osmanlı'nın Anadolu ile Balkan topraklarınının birleştirilmek istenmesi
- Bizans'ın Anadolu beylikleri, Osmanlı şehzadeleri ve Hristiyan dünyası ile yaptığı ittifaklarla Osmanlı'nın toprak bütünlüğüne zarar vermesi
- Balkanlar'daki fetih hareketlerini yoğunlaştırma düşüncesi
- İstanbul'un jeopolitik konumunun getirdiği avantajlar

- Boğazları ele geçirerek, İpek yolu ticaretinin Osmanlı denetimine alınması isteği
- İstanbul'un fethinin Müslümanlara getireceği manevi kazançların önemsenmesi (Hz. Peygamber müjdesi)

İstanbul'un Fethi İçin Yapılan Hazırlıklar

- Bizans'ın Anadolu beylikleri ile ittifak yolunu kapatmak için Karamanoğulları üzerine sefer yapıldı.
- Bizans'a Mora'dan gelebilecek yardımı engellemek için Mora'ya asker gönderildi.
- Balkan devletleri ile saldırmazlık antlaşması imzalandı.
- Karadeniz'den Bizans'a gelecek yardımları engellemek ve Osmanlı askerlerinin Anadolu'dan Avrupa'ya güven içinde geçmelerini sağlamak için Rumeli Hisarı yaptırıldı.
- Surları yıkabilecek güçte büyük toplar dök-türüldü ve havan topları yaptırıldı. Silivri ve Vize kaleleri alınarak Bizans'ın etkisi kırıldı

Bizansin Hazırlıkları:

- Avrupa'dan yardım istedi.
- Haliç'in girişi zincirlerle kapatıldı.
- Grejuva (Rum ateşi) denilen suda dahi yanabilen silahlar hazırlandı.

! NOT

- * 6 Nisan 1453'te başlayan kuşatma 29 Mayıs'ta son bulmuştur.
- * Fethin Osmanlılar lehine sonuçlanmasındaki önemli bir gelişme de gemilerin karadan yürütülüp Haliç'e indirilmesidir.

Örnek:

İstanbul'un kuşatılması üzerine Ayasofya Kilisesi'nde Ortodoks ve Katolik Kiliselerinin birleştirilmesine yönelik yapılan toplantıda Bizans'ın üst düzey yöneticilerinden Notaras; "İstanbul'un içinde Türk sarığı görmek, Kardinal külahı görmekten daha iyidir." demiştir.

Bizans'ın, Katoliklere karşı böyle bir tutum sergilemelerinde Osmanlı'nın,

- I. hoşgörülü yönetim anlayışını benimsemesi,
- II. egemenlikleri altındaki topluluklara din, ibadet, inanç hürriyeti tanınması,
- III. merkeziyetçi devlet anlayışına sahip olması

yönlerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

İstanbulun Fethi nin Sonuçları:

Türk Tarihi:

- Osmanlı Devleti imparatorluk haline gelmiştir.
- Yükselme Devri başlamıştır.
- İstanbul başkent yapılmıştır.
- Osmanlı'nın Anadolu ile Rumeli arasındaki toprak bütünlüğü sağlanmıştır.
- Osmanlı Devleti'nin İslam dünyasındaki prestiji artmıştır.
- Boğazlar ve ticaret yolları Osmanlı denetimine girmiştir.

- Balkan siyaseti daha da güçlenmiş ve devletin bu topraklar üzerindeki etkinliği artmıştır.
- Fatih, İstanbul'daki Rum Patrikhanesi'ni himaye altına alarak, Ortodoksları kazanmıştır.
- *Ortodoks Kilisesi ile Katolik Kilisesi'nin birleşme yolunu tamamen kapatmıştır.
- *Balkan fetihleri için Rumların desteğini sağlama politikası da etkili olmuştur.

Örnek:

İstanbul'un, 29 Mayıs 1453'te II. Mehmet tarafından fethinin Osmanlı Tarihi açısından sonuçları arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Osmanlı'daki taht kavgalarını kışkırtan Bizans'ın varlığına son verilmesi
- B) Rumeli ile Anadolu topraklarının birleştirilmesi
- C) İstanbul'un, Osmanlı Devleti'nin başkenti yapılması
- D) Yönetim merkezi olarak Topkapı Sarayı'nın İstanbul'da yaptırılması
- E) Kanunname-i Âli Osman'ın hazırlanması

Dünya Tarihi:

- 1058 yıllık Bizans İmparatorluğu yıkıldı.
- Orta Çağ sona erdi. Yeni Çağ başladı.
- Büyük topraklarla surların yıkılması Avrupa'da örnek alınarak feodalitenin yıkılarak mutlak krallıkların güçlenmesine neden olmuştur.
- Ticaret yollarının denetim altına alınması Coğrafi Keşifler'in başlamasına neden olmuştur.
- İstanbul'daki bilgilerin İtalya'ya gitmesi Rönesans faaliyetlerine neden olmuştur.

→ Hakimiyetin Genişlemesi

Sırbistan Seferi	Belgrat hariç fethedilmiştir.
Mora Seferi	Bizans'ın yeniden canlanma ümitleri sona erdi.
Eflak Seferi	Ödemesi gereken vergiyi ödemeyen, Türk elçilerini öldürten Eflak Voyvodası (Kazıklı Voyvoda) üzerine sefere çıkılmış ve fethedilmiştir.
Boğdan Seferi	Osmanlı'ya vergisini ödemeyen Boğdan Kili ve Akkerman Kaleleri hariç fethedilmiştir.
Bosna-Hersek Seferi	Macarlarla anlaşp vergisini göndermeyen Bosna-Hersek fethedildi.
Arnavutluk Seferi	Macarlarla işbirliği yapıp Osmanlı'ya isyan eden Arnavutluk fethedildi.
Otranto Seferi	Katolik dünyasının merkezi olan Roma'yı Osmanlı topraklarına katma düşüncesi ile başlayan seferde Otranto Kalesi alınsa da Fatih'in vefatı üzerine geri dönüldü.
Osmanlı-Venedik Savaşları	16 yıl süren savaşlar sonucunda Venedik aldığı yerleri geri verecek, Osmanlı'ya vergi verecektir. Venedik İstanbul'da sürekli elçi (balyos) bulunduracaktır. (Hukuki imtiyaz) Venedik Osmanlı sularında serbestçe ticaret yapacaktır. (Ekonomik imtiyaz)

→ NOT: İlk kapitülasyonlar Venedik'e verildi.

Fatih Dönemi Anadolu ve Karadenizdeki Gelişmeler

Amasra'nın Fethi	Ceneviz'den alınan Amasra Anadolu siyasi birliğin sağlanması yolunda önemli bir adımdır.
Candarogulları Beyliği'nin alınması	İsfendiyoğulları da denilen beylikten Orta Karadeniz toprakları alındı. (Anadolu Türk siyasi birliği)
Trabzon Rum İmparatorluğu'nun fethi	Trabzon'un fethi ile Bizans'ın yeniden canlanma ümitleri sona erdi. (Anadolu siyasi birliği)
Kırım'ın fethi	Karadeniz Türk gölü haline gelmiştir.
Karamanoğulları ile mücadele	Karamanoğulları'ndan Konya ve Karaman alındı. (Anadolu Türk siyasi birliği)
1473 Otlukbeli Savaşı	Akkoyunlu Devleti hükümdarı Uzun Hasan yenilgiye uğratarak Erzincan'a kadar olan yerler ele geçirildi. (Anadolu Türk siyasi birliği)

Örnek:

Fatih Dönemi'nde Osmanlı Devleti'nin sınırlarını gösteren haritaya göre,

- I. Anadolu'da büyük oranda egemenlik sağlandığı,
  - II. Balkanlar'da da Osmanlı egemenlik alanlarının kurulduğu,
  - III. Karadeniz'in büyük oranda Türk Gölü haline getirildiği
- yargılarından hangilerine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

Örnek:

- 1460'da Mora despotluđuna son verilmesi
- 1461'de Trabzon Pontus İmparatorluğu'na son verilmesi

Fatih Dönemi'nde görülen bu gelişmelerin ortak yönünü aşağıdakilerden hangisinin gösterdiği savunulabilir?

- A) Bizans'ın yeniden kurulması çabalarının önlenmesi
- B) Karadeniz'in Türk Gölü olması
- C) Karadeniz – Akdeniz ticaret yolu güzergahının kontrol altına alınması
- D) Anadolu ile Rumeli topraklarının bütünlüğünün sağlanması
- E) Anadolu'da siyasi birliğin kurulması

Fatih Dönemi Diğer Gelişmeler

- Kanunname-i Ali Osman adıyla örfi kanunlar yazılı hale getirildi.
- Devletin bekası için "siyaseten katl" ile kardeşlerin öldürülmesine izin verildi.
- Divan-ı Hümayun'a başkanlık yapma geleneği sadrazamlara bırakıldı.
- Eyüp Sultan Camii'nde kılıç kuşanma ve cülus töreni ile tahta çıkma uygulamaları görüldü.
- İlk altın para bastırıldı.
- Şehzadelerin sancağa çıkması, yeniçerilere cülus bahşisi yasalaştırıldı.
- Topkapı Sarayı ve bu sarayda Çinili Köşk yapıldı.
- Topkapı Sarayı'nda Enderun mektebi açıldı.
- Fatih Camii avlusunda Sahnı-Seman Medresesi kuruldu.
- Bellini'ye portresini yaptırdı.

Örnek:

II. Mehmet zamanında,

- I. Eyüp Sultan Camii'nde kılıç kuşanma ve cûlus töreni ile tahta çıkma uygulaması,
- II. Kanunname-i Âli Osman ile "siyaseten katl" durumunda kardeşlerin öldürülebilmesine izin verilmesi,
- III. Divan-ı Hümayun'a başkanlık yapma geleneğinin sadrazamlara bırakılması

durumlarından hangilerine yer verildiği savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve III

E) I, II ve III

II.BAYEZİDDÖNEMİ(1481-1512)

Cem Sultan Olayı:

- -Fatih'in vefatı üzerine tahta çıkan II.Bayezid'e karşı kardeşi Cem'in taht mücadelesine girişmesidir.
- -Cem Karamanoğulları'na, Memlûklere, Rodos Şövalyelerine sığındı.

Bu olay sonucunda;

- *Olay iç sorunken dış sorun haline geldi.
- *Fetihler durakladı.
- *Şiiilerle etkili mücadele edilemedi.
- *Memlûklerle ilk savaşların başlamasına neden oldu.
- *İspanya'daki Müslümanlara istenen yardım yapılamadı.

→ Diğer Gelişmeler

Osmanlı-Memlük İlişkileri	Cem Sultan Olayı, Dulkadiroğulları, Ramazanoğulları üzerinde hakimiyet mücadelesi savaşlara neden oldu. Osmanlı istediği sonucu elde edemedi.
Osmanlı-Venedik İlişkileri	Modon, Koron, Navarin, İnebahtı alındı.
Osmanlı-İran İlişkileri	1502'de Akkoyunlulara son veren Şah İsmail İran'da Safevi Devleti'ni kurdu. Anadolu'da Şiiliği yaymak için çıkarttığı Şah-kulu İsyanı güçlükle bastırıldı.
Osmanlı-Lehistan İlişkileri	Kili ve Akkerman Kaleleri alınarak Boğdan'ın fethi tamamlandı. *Karadeniz'in tüm çevresine hakim olundu.
Endülüs'e Yardım	İspanya'da siyasal birliğin sağlanarak Beni Ahmer Devleti'nin yıkılması üzerine yardım isteyen Müslümanlarla birlikte Yahudiler de Osmanlı'ya yerleştirildi.

Örnek:

II. Bayezid'in iktidar yıllarında (1481 – 1512) Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisi görülmemiştir?

- A) Cem Olayı'nın yaşanması
- B) Otranto'nun kuşatılması
- C) Kili ve Akkerman Kaleleri alınarak Balkanlar ile Kırım arasındaki karayolu bağlantısının kurulması
- D) Arnavutluk ile Adriyatik kıyılarında Osmanlı etkinliğinin artırılması
- E) Safevi Devleti'nin propagandaları sonucu Şii nitelikli Şah-kulu İsyanı'nın çıkması

YAVUZ SULTAN SELİM DÖNEMİ (1512-1520)

→ Yavuz'un amacı Türk-İslam birliğini sağlamaktır.

1514 Çaldıran Savaşı (Osmanlı-Safevi)	Şah İsmail'in Şiiliğe dayalı Safevi Devleti'ni Anadolu'ya doğru genişletmek istemesi üzerine başlayan savaştan Osmanlı galip çıktı. Doğu Anadolu tamamen Osmanlı egemenliğine girdi.
1515 Turnadağ Savaşı (Osmanlı-Dulkadiroğulları)	Dulkadiroğulları'nın Osmanlı'ya bağlanması üzerine Anadolu Türk Siyasi Birliği sağlandı.
1516 Mercidabık Savaşı (Osmanlı-Memlük)	Suriye, Filistin Osmanlı topraklarına katılarak Memlüklerin gücü kırıldı.
1517 Ridaniye Savaşı (Osmanlı-Memlük)	Mısır alınarak Memlük Devleti yıkıldı. Halifelik Osmanlı'ya geçti. (Devletin teokratik niteliği güçlendi). Kutsal Emanetler Topkapı Sarayı'na getirildi. Hicaz(Mekke-Medine) Osmanlı'ya katıldı. Baharat Yolu Osmanlı denetimine girdi. Venedik Kıbrıs için Memlüklere ödediği vergiyi Osmanlı'ya ödemeye başladı. Hazine tüm dönemlerin en zengin düzeyine ulaştı.

Örnek:

Dulkadiroğulları ile Yavuz Sultan Selim zamanında yapılan Turnadağ Savaşı'nın sonuçlarından biri aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Osmanlı Devleti'nin Safevilere yönelik kuşatma sürecinin güçlendirilmesi
- B) Anadolu Türk siyasi birliğinin büyük oranda sağlanması
- C) Doğu Akdeniz kıyılarında Osmanlı'nın fiilen egemenlik alanları kurması
- D) Baharat Yolu kontrolünün Osmanlılara geçmesi
- E) Portekiz yayılmacılığının önlenmesi

Örnek:

Mısır Seferi'nin Osmanlı Devleti'nde,

- I. egemenlik alanlarının genişletilmesi,
- II. Türk-İslam birliği alanında önemli bir başarı sağlanması,
- III. padişahların halifelik sanını kullanması

durumlarından hangilerine ortam hazırladığı savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III